

DEVLET YURTLARINDA KALAN BAYAN ÖĞRENCİLERİN REKREASYONEL SORUNLARI. (Ankara Örneği)

Sibel ASLAN (*)
Suat KARAKÜÇÜK (**)

ÖZET

Bu çalışmada, bünyesinde üniversite gençliğinin büyük bir kısmını barındıran Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı yurtlarda kalan kız öğrencilerin rekreasyon alışkanlıkları sorunları ve yurtların bu konuda öğrencilere sağladığı imkanların yeterliliği ile beklentiler araştırılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, yurtlarda kalan öğrencilere yeterli rekreatif ortamların sunulmadığı, personelin boş zamanlarının değerlendirilmesi konusunda ilgisiz, kâğıdı, bu nedenle öğrencilerin bir kısmının yurt dışındaki ortamlara yöneldiği ve rekreasyon ihtiyacının genelde özel sektör tarafından giderildiği belirlenmiştir.

Sonuçta, bünyesinde önemli sayıda ve dinamik bir potansiyeli barındıran Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunun öğrencilerin sahip oldukları enerjiyi ve isteği boş zamanlarında çeşitli programlar yaşama geçirecek olumlu yönde harçayabilecekleri ortamları oluşturması gerekliliği bu konuda daha bilinçli politikalara ve eğitilmiş personele ihtiyaç duyulduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Rekreasyon, boş zaman, devlet yurtları.

RECREATIONAL PROBLEMS OF FEMALE STUDENTS STAYING AT STATE DORMITORY

ABSTRACT

In this study, recreative habits and dormitory opportunities of female students who were stayed on dormitories of Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu, were generally investigated. In addition that, personality and recreative habits and expectations of students and leisure time opportunities of dormitories were investigated.

According to the results of study, there weren't any recreational opportunities in dormitories. so some students have joined some recreational activities out of the dormitories.

At the end. of study, dormitories of Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu in which involves the most of the university students, should supply good conditions to spend their leisure time in positive way. For this reason they should employ experienced person on recreation.

Key Words: Recreation, Leisure time, state dormitory.

* Beden Eğitimi Öğretmeni

** Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu/ANKARA

GİRİŞ

Rekreasyon bugünün gelişmiş ve gelişmekte olan toplumlarda özellikle de boş zamanların artmasıyla orantılı olarak önemi ve değeri giderek artan bir kavramdır. Eğitimi desteklediği (Tczcan, 1994, s. 85; Wuest and Bucher, 1995, s. 63), kültürel kalkınmayı hızlandırdığı (Dumazedier, 1990, s. 61), çalışma verimini arttırdığı ve ekonomik kalkınmayı hızlandırdığı için önemli (Karaküçük, 1997, s. 90); beden ve ruh sağlığının korunması ve onarılması, yetişen nesillerin her açıdan geliştirilmesi ve sahip olunan boş zamanlarda fert ve toplum açısından zararlı davranışların yerleşmemesi için de (Ünver, 1986. s. 213-214) gerekli bir olgudur.

Bu özellikleriyle rekreasyon, gelişmiş toplumlarda hedefe ulaştıracak bir araç olmaktan çıkmış başlıbaşına bir amaç halini almıştır. Bu rekreasyonun, yeniden yaratma anlamındaki klasik tanımının ılımdaki "işten bağımsız, kendi içinde değerli olan, kişinin pek çok önemli ihtiyacını karşılayan, gönüllü olarak boş zamanlarda yapılan aktiviteler" şeklindeki modern tanımını öne çıkarmaktadır.

Teknik ve endüstriyel gelişmenin beraberinde getirdiği sosyal ve psikolojik sorunlar, tüm dünyada huzur kaçıracı ve barışı tehdit edici boyutlara ulaşmıştır. Özellikle gençlik, kendilerine özgü olan, ruhsal ve zihinsel durumları nedeniyle, bu ortamdan en hassas biçimde etkilenen kitleyi oluşturmaktadır. (Armaner, 1986, s. 49)

Son yıllarda tüm ülkelerde gençliğin bunalımları ve bu nedenle çeşitli zararlı etkinliklere girişmeleri, onların rekreasyon eğitimine daha fazla önem verilmesine yol açmıştır. (Tezcan, 1994, s. 74)

Türkiye'de çeşitli sıkıntı, buhran ve problemler yaşayan gençlerin önemli bir bölümü boş zamanlarında kendilerini meşgul edip eğlendirecek bir rekreasyon alışkanlığından yoksundurlar. (Özönder, 1988. s. 120)

Oysa rekreasyon; önleyici yönüyle, gençleri ileride yakalanmaları muhtemel sosyal hastalıklardan uzak tuttuğu gibi, koruyucu yönüyle onların ruh sağlığı ve dengesini koruyup, devam etmesini sağlar. Ve nihayet döngüsel yönüyle de çeşitli ihmal ve yanlış davranışlardan dolayı, beden ve ruhen çeşitli özür ve hastalıklara yakalanmış olanların tedavi ve rehabilitasyonunda son derece önemli rol oynar. (Özönder, 1988, s. 121)

Çeşitliliği sayesinde her kesime hitap edebilen rekreasyonun, eğitimle ilişkisi de dikkate alındığında, en önemli hedef kitlelerinden biri yükseköğrenim gençliğidir.

Her yıl sayıları biraz daha artan yükseköğrenim gençliğinin büyük bir bölümü, öğrenim süreleri boyunca ailelerinden ve yetiştikleri çevreden uzak olarak yaşamakta ve çoğunlukla da Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı yurtlarda kalmaktadırlar.

Bünyesinde dikkatedeğer ölçüde bir öğrenci kitlesi barındıran yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu, rekreasyona eğilimi ve ihtiyacı olan dinamik bir potansiyele ve bu potansiyele cevap verebilmek için gerekli koşulları oluşturabilecek imkanlara sahip olmak durumundadır.

Bu nedenle yükseköğrenim gençliğinin rekreasyon ihtiyaçlarının giderilmesinde Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'na büyük sorumluluklar düşmektedir. Buradan hareketle araştırma. Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı bayan öğrenci yurtlarının, rekreasyon açısından öğrencilerin beklentilerine ne ölçüde cevap verebildiğini, bu amaçla ne tür uygulamalar yapıldığını ve bu uygulamaların öğrencilere ne ölçüde ulaştığını belirlemeyi amaçlamaktadır.

YÖNTEM

Araştırmada Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı beş kız öğrenci yurdundan, tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenen 650 öğrenciye anket uygulanmış ve hemen cevaplandırmaları istenmiştir. 638 öğrenci anketi cevaplandırmış ve anketin geri dönüş oranı %98 olmuştur.

Yurtlar ve anket uygulanan öğrenci sayısı aşağıdadır:

	Toplam Öğr. Sayısı	Ankete Katılan Öğr. Sayısı	%
Mehmet Akif Kız Öğrenci Yurdu	1360	150	11.02
Tahsin Banguoğlu Öğrenci Yurdu	1488	150	10.08
Yenişehir Kız Öğrenci Yurdu	312	145	46.47
Nenehatun Kız Öğrenci Yurdu	264	140	53.03
Sabancı Kız Öğrenci Yurdu	1104	65	5.88
Toplam:	4528	650	15.4

BULGULAR

Kişisel	Bilgiler	f	%	F
Yaş	18-20	426	66,8	638
	21-23	198	31,0	
	24-26	13	2,0	
	27 ve yukarı	1	0,2	
Yetiştigi Çevre	Kırsal	121	19,0	638
	Kentsel	517	81,0	
Velinin Eğitim Düzeyi	Okur yazar değil	6	0,9	638
	İlkokul	272	42,6	
	Ortaokul	88	13,9	
	Lise	120	18,8	
	Üniversite	145	22,7	
Öğrenim Gördüğü Lise Türü	Lisansüstü	7	1,1	638
	Devlet Lisesi	354	55,5	
	Özel Lise	13	2,0	
	Anadolu-Fen Lisesi	67	10,5	
	İmam - Hatip Lisesi	7	1,1	
	Meslek Liseleri	176	27,6	
Çalışma Durumu	Diğer	21	3,3	638
	Çalışmıyor	609	95,5	
	Yarım gün	6	0,9	
	Kısmen kendi isinde	6	0,9	
	Yalnız hafta sonu	1	0,2	
Ekonomik Durum	Hafta bir kaç gün	11	1,7	638
	El emeğini değerlendiriyor	5	0,8	
	Çok iyi	11	1,7	
	İyi	278	43,6	
	Orta	299	46,9	
Öğrenim Gördüğü Alan	Zayıf	41	6,4	638
	Çok zayıf	9	1,4	
	Sosyal Bilimler	299	46,9	
	Fen Bilimleri	102	16,0	
Yurtta Kalma Süresi	Sağlık Bilimleri	62	9,7	638
	Diğer	175	27,4	
	1 yıl	250	39,2	
Yurtta Kalma Süresi	2-4 yıl	351	55,0	638
	5 yıl ve daha fazla	37	5,8	

Araştırmanın denek grubunu oluşturan öğrencilere ait kişisel bilgiler Tablo 1'de verilmiştir. Buna göre deneklerin %81'i kentsel, %19'u kırsal çevrede yetişmiştir. Deneklerden; %49'u orta, %43,6'sı iyi ekonomik duruma sahiptir, %46,9'u ise Sosyal Bilimler alanında öğrenim görmektedir.

TABLO 2: Okuldaki Başarı Derecesi

Başarı	f	%
Çok iyi	28	4,4
İyi	372	58,3
Orta	222	34,8
Zayıf	10	1,5
Çok zayıf	3	0,5
Cevapsız	3	0,5
Toplam	638	100

Tablo 2'de deneklerin okuldaki genel başarısına bakıldığında 372 kişinin (%58,3) iyi ve 222 kişinin (%34,8) orta düzeyde oldukları görülmüş ve yoğunluk iyi ve orta derecelerde olmuştur.

TABLO 3: Rekreasyonun Akademik Başarıya Etkisi

Görüş	f	%
Başarıyı artırır	551	86,4
Başarıyı düşürür	9	1,4
Hiçbir etkisi yoktur	67	10,5
Cevapsız	11	1,7
Toplam	638	100

Tablo 3'deki deneklerin rekreasyonun akademik başarıya etkisi hakkındaki görüşlerine bakıldığında 551'i (%86,4) başarıyı artırdığı, 67'si (%10,5) hiçbir etkisi olmadığı, 9'u (%1,7) başarıyı düşürdüğü şeklinde görüş bildirmişlerdir.

TABLO 4: Sahip Olunan Boş Zaman Süresi

Süre	f	%
Hiç kalmıyor	59	9,3
1-2 saat	160	25,1
3-4 saat	249	39,0
5-6 saat	132	20,7
7-8 saat	25	3,9
8'den fazla	11	1,7
Cevapsız	2	0,3
Toplam	638	100

Tablo 4'de günde sahip oldukları ortalama boş zaman süresini deneklerin 249'u (%39) 3-4 saat, 11'i (%1,7) 8'den fazla olarak belirtmişlerdir. Tabloya göre, öğrencilerin rekreasyonel etkinliklere katılabilecek yeteri kadar boş zamana sahip oldukları anlaşılmaktadır.

TABLO 5: Daha Fazla Boş Zamana Sahip Olma İsteği

	f	%
Yeterli, istemem	268	42,0
Yetersiz, isterim	364	57,0
Cevapsız	6	1,0
Toplam	638	100

Tablo 5'de deneklerin 364'ünün (%57) boş zamanlarının yetersiz olduğu ve daha fazlasına sahip olmayı istedikleri; 268'inin (%42) boş zamanlarının yeterli olduğu ve daha fazlasına sahip olmayı istemedikleri görülmektedir.

TABLO 6: İlköğretim, Lise Öğrenimi Süresinde Rekreasyon Etkinliğine Katılım

Etkinlik Türü	f	%
Müzik, tiyatro, halk oyunları vb.	278	43,5
Spor	185	28,9
El işleri	131	20,5
Hiç bulunmadım	165	25,8
Başka	44	6,8

N = 638

Tablo 6'da deneklerin 278'i (%43,5) müzik, tiyatro, halk oyunları vb. etkinliklere katıldıklarını belirtirken, 185 kişi (%28,9) ile spor ikinci sırayı almaktadır. 44 kişi (%6,8) seçeneklerde belirtilenlerden başka etkinliklere katılırken, 165'i (%25,8) hiçbir etkinlikte bulunmadıklarını belirtmektedirler

TABLO 7: Yurttan Kalmaya Başladıktan Sonra Rekreasyonel Katılımda Oluşan Değişme

Değişme	f	%
Etkinliklere Katılımım Arttı	126	19,8
Etkinliklere Katılımım Azaldı	272	42,6
Hiçbir Değişiklik Olmadı	232	36,4
Cevapsız	8	1,2
Toplam	638	100

Yurttan kalmaya başladıktan sonra rekreasyon alışkanlıklarında oluşan değişmeler konusunda öğrencilerin % 19,8'i etkinliklere katılımının arttığını, % 42,6'sı etkinliklere katılımının azaldığını, % 36,4'ü hiçbir değişiklik olmadığını belirtmiştir.

TABLO 8: Öğrencilerin Yurttan Katıldıkları Etkinlik Türleri

Etkinlik Türleri	f	%
Salon Sporları	29	4,5
Cimnastik - Aerobik	2	0,3
Okuma Salonu - Kütüphane	199	31,2
Halk Oyunları	9	1,4
Sinema Salonu	3	0,4
Müzik	34	5,3
Bilgisayar Kursu	-	-
Satranç	10	1,5
Uzakdoğu Sporları	2	0,3
Masa Tenisi	37	5,8
El Sanatları	8	1,2
Tiyatro	2	0,3
Tv Salonu	248	38,8
Gezi - Eğlence	12	1,8
Yabancı Dil Kursu	-	-
Badminton	-	-
Başka	14	2,19
Cevapsız	214	33,5

n = 638

Öğrencilerin yurttaki katıldıkları etkinlik türleri incelendiğinde % 38,8 Tv salonu, % 31,2 okuma salonu-kütüphane cevabının verildiği görülmektedir. Bunun yanında masa tenisi % 5,8, müzik % 5,3, salon sporları % 4,5 oranını yansıtmaktadır. Cevap vermeyenlerin oranı ise % 33,5 tir.

TABLO 9: Yurttaki Etkinliklere Yeterince Katılabilme Durumu

	f	%
Evet, katılabiliyorum	24	3,7
Hayır, katılamıyorum	613	96,1
Cevapsız	1	0,2
Toplam	638	100

Tablo 9'da deneklerin 613'ünün (% 96,1) yurttaki boş zaman değerlendirme etkinliklerine yeterince katılmadıkları, 24'ünün (% 3,7) yeterince katıldıkları görülmektedir.

TABLO 10: Yurttaki Etkinliklere Katılamama Nedenleri

Nedenler	f	%
Boş zamanları değerlendirmek gibi bir alışkanlığım yok	55	8,6
Araç - gereç, malzemeler yeterli değil	206	32,2
Etkinlikleri düzenleyecek yetkililerle ilgili değil	145	22,7
Etkinlikleri yürütecek çalıştırıcı yok	142	22,2
Boş zaman değerlendirme isteklerimizle ilgilenen yok	173	27,1
Yurttaki istediğim tür etkinlik yok	313	49,0
Programları bana uymuyor	180	28,2
Tesisler sürekli kapalı	42	6,5
Tesisler yeterli değil	169	26,4
Başka	35	5,4
Cevapsız	20	3,1

n = 638

Tablo 10 incelendiğinde, öğrenciler kaldıkları yurttaki etkinliklere katılmama nedeni olarak en fazla yurttaki istediği tür etkinlik olmayışını (% 49), daha sonra ise araç-gereç, malzemelerin yetersiz oluşunu göstermektedirler (% 32,2). Programların kendilerine uymadığını belirtenler % 28,2 boş zaman değerlendirme isteklerimizle ilgilenen yok diyenler % 27,1 oranındadır.

TABLO 11: Yurtta Bulunan Etkinlik Türleri

Etkinlik Türü	f	%
Salon Sporları	233	36,5
Cimnastik - Aerobik	5	0,7
Okuma salonu - Kütüphane	330	51,7
Halk Oyunları	184	28,8
Sinema Salonu	51	7,9
Müzik	52	8,1
Bilgisayar Kursu	-	-
Satranç	62	9,7
Uzakdoğu Sporları	-	-
Masa Tenisi	197	30,8
El Sanatları	25	3,9
Tiyatro	12	1,8
Tv Salonu	338	52,9
Gezi - Eğlence	39	6,1
Yabancı Dil Kursu	-	-
Badminton	1	0,1
Başka	20	3,1
Cevapsız	53	8,3

n = 638

Öğrencilerin kaldıkları yurtlarda bulunan etkinlik türlerine verdikleri cevaplar incelendiğinde % 52,9 ile Tv salonu ve % 51,7 ile okuma salonu-kütüphane'nin ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. Daha sonra % 36,5 ile salon sporları, % 30,8 ile masa tenisi, % 28,8 ile halk oyunları gelmektedir.

TABLO 12: Yurttta İmkan Sağlandığında Katılmak İstenilen Etkinlik Türleri

Etkinlik Türleri	f	%
Edebiyat Toplantıları	244	38,2
Sergiler	158	24,7
Tiyatro Etkinlikleri	310	48,5
Spor Etkinlikleri	178	27,9
Geziler	330	51,7
Film Gösterilmesi	310	48,5
Yabancı Dil Kursu	258	40,4
Doğa Yürüyüşleri	295	46,2
Eğlence Geceleri	238	37,3
Konferans	157	24,6
Müzik Etkinlikleri	269	42,1
Bilgisayar Kursu	248	38,8
Halk Oyunları	120	18,8
Konser	298	46,7
Başka	-	-

n = 638

Öğrenciler yurt bünyesinde imkan sağlandığında her tür etkinliğe katılma eğilimindedirler. Ancak en fazla gezilere katılmak istemektedirler. Daha sonra tiyatro etkinlikleri, film gösterileri, konserler ve doğa yürüyüşlerini tercih etmektedirler.

TABLO 13: Dışarıda Rekreasyon Etkinliklerine Katılım

Katılım	f	%
Evet, katılıyorum	361	56,6
Hayır, katılmıyorum	277	43,4
Toplam	638	100

Öğrencilerin % 56,6'sı kaldıkları yurdun dışında rekreasyon etkinliğine katılmaktadırlar.

TABLO 14: Yurttta Rekreatyonel Katılım İçin Gereken Unsurlar

Görüşler	f	%
Eğitilmiş personel	420	65,8
Programların uygun saatlere ayarlanması	309	48,4
Öğrencilere rekreasyon etkinliklerinin öneminin anlatılması	183	28,6
Tesislerin işleyecek duruma geterilmesi	363	56,9
Başka	44	6,9
Cevapsız	18	2,8
Toplam	638	100

Tablo 14'deki verilerde, deneklerin çoğunluğunun yurt tesislerinden istenilen düzeyde faydalanmak istedikleri gözlenmiştir. Toplam denek sayısının 420'si (% 65,8) eğitilmiş personel, 309'u (% 48,4) programların uygun saatlere ayarlanması gerektiğini belirtmiştir.

TABLO 15 : Dışarıda Tercih Edilen Etkinlik Türleri

Etkinlik Türü	f	%
Spor	50	13,8
Sinemaya gitmek	321	88,9
Yabancı dil kursu	58	16,0
Müzik	135	37,4
Eğlence yerlerine gitmek	190	52,6
Güzel sanatlar	62	17,1
Tiyatro	176	48,7
Bilgisayar kursu	14	3,8
Başka	60	16,6

n = 361

Dışarıda etkinliklere katılan öğrencilerin en fazla yöneldikleri etkinlik türü sinemaya eğlence yerlerine ve tiyatroya gitmektir. (Tablo 15).

TABLO 16: Dışarıdaki Etkinliklere Katılım Yeri

Yer	f	%
Özel tesisler	294	81,4
Kamuya ait tesisler	101	27,9
Okul tesisleri	130	36,0
Başka	1	0,2

n = 361

Yurdun dışında rekreasyon etkinliğine katılan öğrenciler, bu etkinlikleri % 81,4 oranında özel tesislerde gerçekleştirmektedirler. (Tablo 16)

TABLO 17: Rekreasyon Etkinliklerini Tercih Nedenleri

Tercih Nedeni	f	%
En iyi yapabildiğim ve yeteneklerime uygun olduğu için	261	40,9
Arkadaşlarla birlikte olabiliyorum	286	44,8
Fazla para harcamamı gerektirmiyor	115	18,0
Yurtta başka etkinlik yok	97	15,2
Aile ve çevre baskısı yok	70	10,9
Etkinlik merkezine kolayca ulaşabiliyorum	95	14,9
Güzel bir ortamı var	252	39,5
Tesis, araç-gereç müsait	62	9,7
Programları bana uyuyor	186	29,1
Başka	20	3,2
Cevapsız	82	12,8

n = 638

Öğrencilerin rekreasyon etkinliklerini tercih nedenlerine bakıldığında en fazla olarak arkadaşlarıyla birlikte olabildikleri için, en iyi yapabildikleri ve yeteneklerine uygun olduğu için, daha sonra ise güzel bir ortamı olduğu için tercih ettikleri görülmektedir. (Tablo 17).

TABLO 18: Faaliyetlerin Bıraktığı Etki

Bıraktığı Etki	f	%
Dinlendirici Buluyorum	325	50,9
Eğlenceli ve heyecan verici buluyorum	237	37,1
Eğitici buluyorum	284	44,5
Rahatlatıcı ve can sıkıntılarından uzaklaştırıcı buluyorum	377	59,1
Farklı yaşantılar buluyorum	176	27,5
Çevrem genişliyor	256	40,1
Derslerin baskısından kurtuluyorum	272	42,6
Mutlu edici ve zevk verici buluyorum	267	41,8
Sağlığıma olumlu etki yapıyor	126	19,7
İnsanlarla daha kolay ilişki kurabiliyorum	241	37,7
Sosyal statü sağlıyor'	173	27,1
Başka	2	0,3
Cevapsız	42	6,5

n = 638

Rekreasyon faaliyetlerinin bıraktığı etki konusunda öğrencilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde, rahatlatıcı ve can sıkıntılarından uzaklaştırıcı bulma ilk sırada yer alırken (% 59,1), dinlendirici bulma (% 50,9), eğitici bulma (% 44,5) ve derslerin baskısından kurtulma (% 42,6) etkilerinin yüksek oranda olduğu görülmektedir.

TABLO 19: Yetiştigi Çevre ile Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Sıklığı

Yetiştigi Çevre	Katılım Sıklığı (haftada / gün)								
	Cevapsız	1 Gün	2 Gün	3 Gün	4 Gün	5 Gün	6 Gün	7 Gün	TOPLAM
Cevapsız	2 %0,31	2 %0,31	2 %0,31	-	-	-	-	-	6 % 0,94
Kırsal	48 %7,52	43 % 6,74	20 % 3,13	3 % 0,47	1 % 0,16	1 % 0,16	-	2 % 0,31	118 18,50
Kentsel	160 %25,08	201 % 31,50	114 % 17,87	27 %4,23	7 % 1,10	1 %0,16	1 % 0,16	3 % 0,47	514 % 80,56
Toplam	210 %32,92	246 % 38,56	139 % 21,32	30 % 4,70	8 % 1,25	2 % 0,31	1 % 0,16	5 % 0,78	638 100

P < 0,05

 $\chi^2_{(3,638)} = 23,685$ $\chi^2 = 9,708$

Öğrencilerin yetiştikleri çevre ile rekreasyon etkinliklerine katılım sıklıkları arasındaki ilişki incelendiğinde; hem kırsal hem kentsel çevrede yetişen öğrencilerin daha çok haftada bir gün etkinliklere katıldıkları görülmektedir. Öğrencilerin yetiştikleri çevre, onların rekreasyon etkinliklerine katılım sıklıklarını etkilememektedir (Tablo 19).

TABLO 20: Öğrenim Gördüğü Lise Türü İle Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Sıklığı

Lise Türü	Katılım Sıklığı (haftada / gün)								TOPLAM
	Cevapsız	1 Gün	2 Gün	3 Gün	4 Gün	5 Gün	6 Gün	7 Gün	
Cevapsız	1 % 0,16	1 % 0,16	2 % 0,31	-	-	-	-	-	4 % 0,63
Devlet Lisesi	115 % 18,03	138 % 21,63	78 % 12,23	14 % 2,19	4 % 0,63	-	1 % 0,16	4 % 0,63	354 % 44,49
Özel Lise	-	7 % 1,10	5 % 0,78	1 % 0,16	-	-	-	-	13 % 2,04
Anadolu Fen Lisesi	19 % 2,98	26 % 4,08	15 % 2,35	2 % 0,31	3 % 0,47	1 % 0,16	-	1 % 0,16	67 % 10,50
İmam-Hatip Liseleri	2 % 0,31	5 % 0,78	-	-	-	-	-	-	7 % 1,10
Meslek Liseleri	70 % 10,97	62 % 9,72	32 % 5,02	10 % 1,57	1 % 0,16	1 % 0,16	-	-	176 % 27,59
Başka	3 % 0,47	7 % 1,10	4 % 0,63	3 % 0,47	-	-	-	-	17 % 2,66
Toplam	210 % 32,92	246 % 38,56	136 % 21,32	30 % 4,70	8 % 1,25	2 % 0,31	1 % 0,16	5 % 0,78	638 % 100

$P < 0.05$

$\chi^2 \text{ tab.} = 55.758$

$\chi^2 = 40.692$

Öğrencilerin öğrenim gördükleri lise türü ile rekreasyon etkinliklerine katılım sıklığı arasındaki ilişki incelendiğinde; farklı türdeki hangi liseden mezun olursa olsun, öğrencilerin rekreasyon etkinliklerine en fazla haftada 1 gün katıldıkları görülmektedir (Tablo 20).

Öğrencilerin rekreasyon etkinliklerine katılım sıklıkları, öğrenim gördükleri lise türünden etkilenmemektedir.

TABLO 21: Ekonomik Durum ile Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Sıklığı

Ekonomik Durum	Katılım Sıklığı (haftada / gün)								TOPLAM
	Cevapsız	1 Gün	2 Gün	3 Gün	4 Gün	5 Gün	6 Gün	7 Gün	
Çok iyi	2 % 0,31	4 % 0,63	4 % 0,63	1 % 0,16	-	-	-		11 % 1,72
İyi	78 % 12,23	117 % 18,34	63 % 9,87	12 % 1,88	6 % 0,94	1 % 0,16	-	1 % 0,16	278 % 43,57
Orta	113 % 17,71	105 % 16,46	61 % 9,56	13 % 2,04	2 % 0,31	1 % 0,16	1 % 0,16	3 % 0,47	299 % 46,87
Zayıf	12 % 1,88	17 % 2,66	7 % 1,10	4 % 0,63	-	-	-	1 % 0,16	41 % 6,43
Çok Zayıf	5 % 0,78	3 % 0,47	1 % 0,16	-	-	-	-	-	9 % 1,41
Toplam	210 % 32,92	246 % 38,56	136 % 21,32	30 % 4,70	8 % 1,25	2 % 0,31	1 % 0,16	5 % 0,78	638 % 100

P<0.05

$\chi^2_{(8)} = 41.337$

$\chi^2 = 21.161$

öğrencilerin ekonomik durumları ile rekreasyon etkinliklerine katılım sıklıkları arasındaki ilişki incelendiğinde; ekonomik durumları ne olursa olsun öğrencilerin çoğunluğu haftada 1 gün etkinliklere katılmaktadırlar. Öğrencilerin rekreasyon etkinliklerine katılım sıklıkları, ekonomik durumlarından etkilenmemektedir (Tablo 21).

TABLO 22: Ekonomik Durum İle Yurtta Kalmaya Başladıktan Sonra Rekreasyon Alışkanlıklarında Oluşan Değişmeler

Ekonomik Durum	Katılım Sıklığı (haftada / gün)				TOPLAM
	Cevapsız	Etkinliklere Katılımı arttı	Etkinliklere Katılımı azaldı	Hiçbir Değişiklik Olmadı	
Çok iyi	1 % 0,16	2 % 0,31	5 % 0,78	3 % 0,47	11 % 1,72
İyi	5 % 0,78	54 % 8,46	108 % 16,93	111 % 17,40	278 % 43,57
Orta	2 % 0,31	59 % 9,25	134 % 21,00	104 % 16,30	299 % 46,87
Zayıf	-	9 % 1,41	20 % 3,13	12 % 1,88	41 % 6,43
Çok Zayıf	-	2 % 0,31	5 % 0,78	2 % 0,31	9 % 1,41
Toplam	8 % 1,25	126 % 19,75	272 % 42,63	232 % 36,36	638 % 100

P < 0.05)

$\chi^2_{(4)} = 21.026$

$\chi^2 = 12.140$

öğrencilerin ekonomik durumları ile yurttan kalmaya başladıktan sonra rekreasyon alışkanlıklarında oluşan değişimler arasındaki ilişki incelendiğinde; öğrencilerin ekonomik durumları ne olursa olsun, yurttan kalmaya başladıktan sonra rekreasyon etkinliklerine katılımlarının azaldığı görülmektedir (Tablo 22).

Öğrencilerin yurttan kalmaya başladıktan sonra rekreasyon alışkanlıklarında oluşan değişimler, onların ekonomik durumlarından kaynaklanmamaktadır.

TABLO 23: Öğrenim Alanı ile Rekreasyonun Akademik Başarıya Etkisi

Öğrenim Alanı	Görüşler				TOPLAM
	Cevapsız	Başarıyı artırır	Başarıyı düşürür	Hiçbir etkisi yoktur	
Cevapsız	-	4 % 0,63	-	-	4 % 0,63
Sosyal Bil.	9 % 1,41	257 % 40,28	2 % 0,31	31 % 4,86	299 % 46,87
Fen Bil.	1 % 0,16	84 % 13,17	4 % 0,63	13 % 2,04	102 % 15,99
Sağlık Bil.	1 % 0,16	53 % 8,31	1 % 0,16	7 % 1,10	62 % 9,92
Diğer	-	153 % 23,98	2 % 0,31	16 % 2,51	171 % 26,80
Toplam	11 % 1,72	551 % 86,36	9 % 1,41	67 % 10,50	638 % 100

$$\chi^2_{\text{tab}} = 21.026$$

$$\chi^2 = 13.729$$

Öğrencilerin öğrenim alanı ile rekreasyon etkinliklerinin akademik başarıya etkisi hakkındaki görüşleri arasındaki ilişki incelendiğinde; öğrenim gördüğü alan ne olursa olsun, öğrencilerin çoğunluğunun rekreasyon etkinliklerine katılımın akademik başarıyı arttıracak görüşü kabul ettikleri görülmektedir (Tablo 23).

Öğrencilerin rekreasyon etkinliklerine katılımın akademik başarıya etkisi hakkındaki görüşleri, öğrenim gördükleri alandan etkilenmemektedir.

TABLO 24: Öğrenim Alanı İle Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Sıklığı

Öğrenim Alanı	Katılım Sıklığı (haftada / gün)								
	Cevapsız	1 Gün	2 Gün	3 Gün	4 Gün	5 Gün	6 Gün	7 Gün	TOPLAM
Cevapsız	2 % 0,31	2 % 0,31	-	-	-	-	-	-	4 % 0,63
Sosyal Bil.	115 % 18,03	103 % 16,14	60 % 9,40	13 % 2,04	4 % 0,63	-	-	4 % 0,63	299 % 46,87
Fen Bil.	24 % 3,76	49 % 7,68	23 % 3,61	4 % 0,63	1 % 0,16	-	1 % 0,16	-	102 % 15,99
Sağlık Bil.	15 % 2,35	33 % 5,17	12 % 1,88	1 % 0,16	-	-	-	1 % 0,16	62 % 9,72
Diğer	54 % 8,46	59 % 9,25	41 % 6,43	12 % 1,88	3 % 0,47	2 % 0,31	-	-	171 % 26,80
Toplam	210 % 32,92	246 % 38,56	136 % 21,32	30 % 4,70	8 % 1,25	2 % 0,31	1 % 0,16	5 % 0,78	638 % 100

P<0.05

 $\chi^2_{tab} = 41.337$ $\chi^2 = 36.699$

Öğrencilerin öğrenim gördükleri alan ile rekreasyon etkinliklerine katılım sıklıkları arasındaki ilişki incelendiğinde; öğrenim alanı ne olursa olsun çoğunluğun etkinliklere haftada bir gün katıldıkları görülmektedir (Tablo 24).

Öğrencilerin rekreasyon etkinliklerine katılım sıklıkları, öğrenim gördükleri alandan etkilenmemektedir.

TABLO 25: Okuldaki Başarı Derecesi ile Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Sıklığı

Basan Derecesi	Katılım Sıklığı (haftada / gün)								
	Cevapsız	1 Gün	2 Gün	3 Gün	4 Gün	5 Gün	6 Gün	7 Gün	TOPLAM
Cevapsız	2 % 0,31	1 % 0,16	-	-	-	-	-	-	3 % 0,47
Çok iyi	9 % 1,41	11 % 1,72	7 % 1,10	1 % 0,16	-	-	-	-	28 % 4,39
İyi	125 % 19,59	144 % 22,57	72 % 11,29	20 % 3,13	4 % 0,63	2 % 0,31	1 % 0,16	4 % 0,63	372 % 58,31
Orta	70 % 10,97	85 % 13,32	55 % 8,62	8 % 1,25	3 % 0,47	-	-	1 % 0,16	222 % 34,80
Zayıf	4 % 0,63	4 % 0,63	2 % 0,31	-	-	-	-	-	10 % 1,57
Çok Zayıf	-	1 % 0,16	-	1 % 0,16	1 % 0,16	-	-	-	3 % 0,47
Toplam	210 % 32,92	246 % 38,56	136 % 21,32	30 % 4,70	8 % 1,25	2 % 0,31	1 % 0,16	5 % 0,78	638 % 100

P < 0.05

 $\chi^2_{tab} = 49.802$ $\chi^2 = 41.108$

Öğrencilerin okuldaki başarı derecesi ile rekreasyon etkinliklerine katılım sıklığı arasındaki ilişki incelendiğinde; kendilerine göre okuldaki başarı derecesi ne olursa olsun, çoğunluğun etkinliklere haftada 1 gün katıldıkları görülmektedir.

Öğrencilerin rekreasyon etkinliklerine katılım sıklıkları okuldaki başarı durumlarından etkilenmemektedir.

TABLO 26: Rekreasyonun Akademik Başarıya Etkisi Hakkındaki Görüşler ile Yurtta Rekreasyon Etkinliklerine Katılım

Görüşler	Etkinliklere Katılım			TOPLAM
	Cevapsız	Evet katılabiliyorum	Hayır katılamıyorum	
Cevapsız	-	-	11 % 1,72	11 % 1,72
Başarıyı artırır	1 % 0,16	21 % 3,29	529 % 82,92	551 % 86,36
Başarıyı düşürür	-	1 % 0,16	8 % 1,25	9 % 1,41
Hiçbir etkisi yoktur	-	2 % 0,31	65 % 10,19	67 % 10,50
Toplam	1 % 0,16	24 % 3,76	613 % 96,08	638 % 100

$$\chi^2_{(1)} = 12.592$$

$$\chi^2 = 2.047$$

Rekreasyonun akademik başarıya etkisi hakkındaki görüşler ile yurtta rekreasyon etkinliklerine katılım arasındaki ilişki incelendiğinde; rekreasyonun akademik başarıya etkisi hakkındaki görüşü ne olursa olsun, öğrencilerin çoğunluğunun yurtta etkinliklere katılmadıkları görülmektedir. Rekreasyon etkinliklerine katılım akademik başarıyı arttıracak görüşünü paylaşan öğrencilerde yurtta etkinliklere yeterince katılmadığını belirtenlerin oranı da % 82,9'dur (Tablo 26).

Öğrencilerin rekreasyon etkinliklerine katılımın akademik başarıya etkisi hakkındaki görüşleri, onların kaldıkları yurtta rekreasyon etkinliklerine katılabilme durumunu etkilememektedir.

TABLO 27: Sahip Olunan Boş Zaman Süresi İle Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Sıklığı

Başarı Derecesi	Katılım Sıklığı (haftada / gün)								TOPLAM
	Cevapsız	1 Gün	2 Gün	3 Gün	4 Gün	5 Gün	6 Gün	7 Gün	
Cevapsız	2 % 0,31	-	-	-	-	-	-	-	2 % 0,31
Hiç kalmıyon	21 % 3,29	29 % 4,55	7 % 1,10	2 % 0,31	-	-	-	-	59 % 9,25
1 - 2 saat	59 %9,25	61 % 9,56	31 % 4,86	6 % 0,94	1 % 0,16	-	-	2 % 0,31	160 % 25,08
3 - 4 saat	78 % 12,23	95 % 14,89	56 % 8,78	13 % 2,04	3 % 0,47	-	1 % 0,16	1 % 0,16	247 % 38,71
5 - 6 saat	37 % 5,80	48 % 7,52	39 %6,11	5 % 0,78	3 % 0,47	-	-	2 % 0,31	134 % 21,00
7 - 8 saat	10 % 1,57	8 % 1,25	2 % 0,31	2 % 0,31	1 % 0,16	2 % 0,31	-	-	25 % 3,92
8'den fazla	3 % 0,47	5 % 0,78	1 % 0,16	2 % 0,31	-	-	-	-	11 % 1,72
Toplam	210 % 32,92	246 % 38,56	136 % 21,32	30 % 4,70	8 % 1,25	2 % 0,31	1 % 0,16	5 % 0,78	638 % 100

$$P < 0.05 \quad x^2_{tab} = 55.758 \quad x^2 = 81,593$$

Tablo 27'de deneklerin rekreasyon etkinliklerine katılım sıklığı ile günde sahip oldukları boş zaman miktarı arasındaki ilişki üzerine yapılan X² çözümlemesinde 0.05 düzeyinde yüksek bir ilişki bulunmuştur.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada, Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı yurtlarda kalan bayan öğrencilerin, boş zamanlarını yurt bünyesinde ne ölçüde değerlendirebildiği, bu konudaki eksikliğin öğrencilerden mi, yoksa yurt şartlarından mı kaynaklandığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin rekreatif etkinliklere ayırabilecekleri oranda boş zamana sahip oldukları, buna rağmen daha fazlasında sahip olmayı istedikleri görülmektedir. Bunun yanında deneklerin yüksek bir oranda, rekreasyon etkinliklerine katılımın akademik başarıyı arttıracak görüşünü paylaşıyor olmaları da öğrencilerin rekreasyon konusunda bilinçli olduklarının bir «östergesi olarak kabul edilebilir (Tablo 4, 5).

Öğrencinin sahip olduğu boş zaman süresi; daha fazla boş zamana sahip olma isteğini ve rekreasyon etkinliklerine katılım sıklığını etkilemektedir. Öğrencilerin etkinliklere sahip oldukları boş zaman süresi arttıkça daha fazla katıldıkları ve etkinliklere katılan öğrencilerin boş zamanlarını arttırmak eğiliminde oldukları görülmektedir.

Ancak yurttan kalmaya başladıktan sonra öğrencilerin rekreasyon alışkanlıklarında genellikle olumsuz değişimler olduğu ve yoğunlukla etkinliklere katılımın azaldığı belirlenmiştir. Bu durum yurtlarda boş zamanların değerlendirilmesine yönelik sorunların \ un şartlarından kaynaklandığının bir göstergesidir (Tablo 6, 7).

Yurtta bulunan etkinlik türleri incelendiğinde Tv salonu, okuma salonu-kütüphane, salon sporları, masa tenisi ve halk oyunlarının ön plana çıktığı; bunlar dışındaki farklı etkinlik türlerine verilen cevapların oranının ise çok düşük olduğu görülmektedir. Öyleyse bu etkinlikler ya yurtlarda hiç yoktur yada öğrencilerin haberi olacak kadar yaygın değildir (Tablo 11).

Öğrenciler, televizyon seyretmek, kitap okumak ve müzik dinlemek gibi pasif rekreatif etkinlikleri daha çok tercih etmektedirler. Aktif katılım ise çok düşük olmaktadır (Tablo 8). İmkan sağlandığında ise başta sportif etkinlikler olmak üzere aktif katılım gerektiren rekreatif etkinliklere öncelikle katılacaklarını belirtmektedirler (Tablo 12). Bu durum Türkiye'de ki genel rekreatif etkinliklere katılım oranlarıyla (DPT ve YURTKUR (1967), Ekici (1996), Gökmen (1985) ile Ünver'in (1986) araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Öğrencilere yurtlarda en fazla okuma ve TV izleme gibi etkinlik türü sunulmakta ve öğrenci bu etkinlikleri tercih etmeye mecbur bırakılmaktadır. Üstelik öğrencilerin okuma salonu-kütüphaneden faydalanma amaçlarının boş zamanlarını değerlendirmekten çok, ders çalışmaya yönelik olduğu söylenebilir. Yurtlarda hiçbir etkinliğe katılmadığını belirtenlerin oranı da % 33,5 gibi yüksek bir orandır. Diğer etkinliklere katılım oranı çok düşük, bir kısmında ise hiç yoktur. Çünkü öğrenciler yurtlarda bu etkinliklere yönelik fiziki şartlara ve yol gösterici liderlere sahip değildirler. Buna bağlı olarak yurtlarda bulunan etkinlik türleri ile karşılaştırıldığında öğrencilerin bazı etkinliklerden yurtta bulunduğu halde faydalanamadıkları da görülmektedir.

Nitekim öğrencilerin % 96,1'i yurtlarda rekreatif etkinliklere yeterince katılmadıklarını belirtirken (Tablo 9) bunun nedeninin en fazla olarak yurtta etkinliklere yönelik yetersizliklerden ve personelden kaynaklandığını vurgulamaktadırlar (Tablo 14).

Öğrenciler yurt bünyesinde imkan sağlanırsa en fazla olarak geziler, tiyatro etkinlikleri, film gösterileri, doğa yürüyüşleri ve konserleri tercih çimekle beraber; etkinliğin çeşidi ne olursa olsun, yurtlarda her tür etkinliğin bulunmasını istedikleri ve bu etkinliklere katılma eğiliminde oldukları belirlenmiştir (Tablo 12).

Öğrencilerin çoğunluğu kaldıkları yurdun dışında herhangi bir rekreasyon etkinliğinde bulunmaktadırlar. Bu etkinlikler içinde sinema, tiyatro ve eğlence yerlerine gitmek ilk sıralarda yer almaktadır. Bu sonuç yeterli imkanlar sağlandığında öğrencilerin yurt bünyesinde de etkinliğe katılabileceğini düşündürmektedir. Bunun yanında dışarıda rekreasyon etkinliğine katılan öğrencilerin çoğunluğu, bu ihtiyaçlarını özel tesislerde gidermektedirler (Tablo 15, 16).

Bu sonuçlara göre, yurtlarda rekreatif katılımı gerçekleştiremeyen öğrencilerin, dışarıdaki ortamlara yöneldiği; ancak devlet tarafından yeterli imkanları bulamayan öğrencilerin rekreasyon ihtiyacını kısmen de olsa özel sektörün giderdiği; yalnız yurtların değil, devletin de bu konuda yetersiz kaldığı söylenebilir. Kuşkusuz genç insanların çoğunlukla denetimden yoksun özel sektörde birçok tehlikelerin içine düşebileceği gözönünde bulundurulmalıdır.

Öğrenciler etkinlikleri tercih nedeni olarak en fazla arkadaşlarıyla birlikte olabilmelerini, en iyi yapabildiği ve yeteneklerine uygun oluşunu, daha sonra ortamının güzel olmasını göstermektedirler.

Faaliyetlerin bıraktığı etki konusunda ise rahatlatıcı ve can sıkıntılarından uzaklaştırıcı bulma ilk sırada yer alırken, dinlendirici bulma ikinci sırayı almıştır. Ders baskısından kurtulma isteğinin de ilk sıralarda yer alması, öğrencilerin çeşitli nedenlerden kaynaklanan bir stress faktörü altında olduğunu düşündürmektedir (Tablo 17).

Öğrencinin yetiştiği çevre, ekonomik durumu, öğrenim gördüğü lise türü, halen öğrenim gördüğü alan ve okuldaki başarı durumu; rekreasyon etkinliklerine katılım sıklığını etkilememektedir. Ayrıca öğrencinin yurttan kalmaya başladıktan sonra rekreasyon alışkanlıklarında oluşan değişim, ekonomik durumundan etkilenmemektedir. Bunun yanında; deneklerin, rekreasyon etkinliklerine katılımın akademik başarıya etkisi hakkındaki görüşleri, yurttan etkinliklere yeterince katılabileme durumunu değiştirmemekte; rekreasyon etkinliklerine katılımın akademik başarıyı arttıracak görüşünü paylaşan öğrenciler de yurttan etkinliklere yeterince katılamamaktadırlar.

Görülmektedir ki, öğrencilerin yurtlarda etkinliklere katılamıyor olmaları, kendilerinden kaynaklanan etmenlerden değil, yurt bünyesindeki fiziki yetersizliklerden yada yurt personelinden kaynaklanmaktadır.

Yurt yönetim i rekreasyonel ortamı hazırlamayı öğrencilerin sosyal, fiziksel akli ve hissi gelişimlerine katkıda bulunmak görevi olarak algılamalıdır. Rekreasyonel programlar, öğrencilerin gerçek ihtiyaçlarını yansıtmalıdır. Bunun için; bilgi toplamak ve bütün öğrencileri haberdar etmek, örnek program, ihtiyaçları karşılayabilecek urallar koyma ve arzu edilen kitleye ulaşılacak pazarlama ve değerlendirme işlemlerini yaşama geçirebilmelidir (Fletcher and Rivers, 1950, s. 30-31).

Elde edilen bulgulara göre; yurtlarda kalan öğrencilere yeterli rekreatif ortamların sunulmadığı, personelin boş zamanlar ve rekreasyon konusunda bilinçsiz ve ilgisiz kaldığı, bu nedenle öğrencilerin bir kısmının yurt dışındaki ortamlara yöneldiği ve rekreasyon ihtiyacının genelde özel sektör tarafından giderildiği belirlenmiştir.

Bünyesinde önemli sayıda ve dinamik bir potansiyeli barındıran Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun, öğrencilerin sahip oldukları enerjiyi boş zamanlarında olumlu yönde harcayabilecekleri ortamlar oluşturması gerektiği, bu konuda daha bilinçli politikalara ve eğitilmiş personele ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca yurtlarda barınan yükseköğrenim gençliğinin boş zamanlarını spor, sanat, edebiyat gibi etkinliklerle değerlendirebilecek tesis, yönetici, çalıştırıcı (lider), malzeme sağlanması için gerekli önlemlerin yine öğrencilerin istekleri doğrultusunda alınarak, uygulamaya geçirilmesi özellikle ailelerinden uzak bayan öğrenciler için büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

1. ARMANER, N.: "Yükseköğrenim Gençliğinin Psikososyal Sorunları", **1985 Uluslararası Gençlik Yılı Faaliyetleri**, Ondokuz Mayıs Ü. Yayın No: 15, Samsun, 1986.
2. DUMAZEDİER, J.: "Boş Zaman ve Kültür", **Türk Yurdu Dergisi**, (Çev. E. Topbaş), C. 10, No: 38, s. 61 - 63, Ankara, 1990.
3. DPT; **Ekonomik ve Sosyal Sektörlerdeki Gelişmeler**, 6. Beş Yıllık Kalkınma Planı 1994 Yılı Destek Çalışmaları, Ankara, 1993.
4. EKİCİ, S.; **Muğla Üniversitesi Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıkları ve Turizme İlgileri Üzerine bir Araştırma**, Yük. Lisans Tezi. G.Ü. Sağlık Bil. Ens. Ankara 1996.
5. FLETCHER, M. and RÎYERS E; "Professional Position searches: Finding the Best Candidate for Your Opening", **In Management Strategies in Recreational Sports**, Ed. Jesse A. Clements, N.I.R.S.A., 1990
6. GÖKMEN, H. ve diğerleri **Yükseköğrenim öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri**, MEGSB Yayını Ankara, 1985.
7. KARAKÜÇÜK, S.: **Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme Kavram Kapsam ve Bir Araştırma**, 2. Baskı, Ankara, 1997.
8. ÖZÖNDER, H.: "Gençlik Çağında Hobinin Önemi", **S.Ü. 2. Milli Gençlik Kongresi**, S.Ü. Yayınları No: 44, Konya, 1988.
9. TEZCAN, M.: **Boş Zamanların Değerlendirilmesi Sosyolojisi**, Atilla Kitabevi, Ankara, 1994.
10. ÜNVER, Ö. ve diğerleri: **12-24 Yaş Gençlerin Sosyo - Ekonomik Sorunları**, MEGSB Yayını, Ankara, 1986.
11. VVUEST, DA and C.A. BUCHER: **Foundations of Physical Education and Sport**, The C.U. Mosby Company, Soint Louis, 1995.
12. YURTKUR: **Kurum Yurtlarında Barınan Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Anketi Sonuçları**, Yurtkur Yayını, No: 3, Ankara, 1967.